

Handläggare
Mikaela Ring
Telefon: 076-122 46 61

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2024-10-24

Klimathandlingsplan 2030

Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stockholms stads klimathandlingsplan har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023.

Klimathandlingsplanen 2030 är ett stadsövergripande styrdokument som syftar till att konkretisera hur de klimatrelaterade målen i Miljöprogram 2030 ska nås. Planen redovisar cirka 140 åtgärder uppdelade på fem omställningsområden:

1. Agera för en rättvis och inkluderande omställning.
2. Utveckla ett klimatpositivt energisystem.
3. Driva på för hållbara och fossilfria transporter.
4. Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.
5. Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation.

Den reviderade klimathandlingsplanen har en bredare ansats och högre ambitionsnivå än den nuvarande planen. Planen slår fast att utsläpp av växthusgaser ska minska kraftigt, att koldioxid ska fångas in och lagras och att konsumtionsbaserade utsläpp ska halveras till år 2030. Till skillnad från nuvarande klimathandlingsplan ska konsumtionsbaserade utsläpp nu även omfatta de globala utsläpp som uppstår till följd av konsumtion från verksamheter och invånare i Stockholm. Konsumtionsmönster och affärsmodeller ska förändras för att möjliggöra cirkulära flöden. Transportsektorn ska ställa om och den fossila plasten ska fasas ut.

Slutligen ska Stockholms stad vara ett internationellt föredöme som inspirerar andra städer.

Överlag ser förvaltningen positivt på föreslagen klimathandlingsplan och dess höjda ambitionsnivå. Det är dock viktigt att en höjd ambitionsnivå reflekteras i avsatta resurser. För att förverkliga klimathandlingsplanens vision och dess föreslagna åtgärder ser förvaltningen att det kommer krävas säkerställande av kompetensutveckling och ytterligare resurser, såväl personella som ekonomiska, som matchar den höjda ambitionsnivån.

Många av handlingsplanens föreslagna åtgärder kräver nya arbetssätt och utbildning av personal. Exempelvis ser förvaltningen att medarbetare inom förskolan behöver utbildas för att kunna stärka klimatkunskaperna i förskolan, samtidigt som medarbetare som arbetar med inköp kommer behöva stöd och utbildning för att göra hållbara inköp och minska matsvinnet.

Vidare bedömer förvaltningen att det kommer krävas ytterligare personella resurser inom förvaltningens miljöarbete för att säkerställa att arbetet drivs framåt, att uppföljning och rapportering sker, och att förvaltningens verksamheter får det stöd och den kompetensutveckling de behöver.

Därtill ser förvaltningen att det kommer krävas ekonomiska resurser för att finansiera åtgärder som till exempel elektrifiering av fordonsflottan, utbyte av ineffektiva vitvaror och ökat inköp av ekologiska och klimatsmarta varor och livsmedel. Utökade hållbarhetskrav i upphandlingar utgör också en risk för högre kostnader.

Förvaltningen noterar även att den föreslagna handlingsplanen saknar en reflektion kring män och kvinnors olika konsumtionsmönster och hur planerade åtgärder kan beaktas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Slutligen ser förvaltningen ett behov av stöd och tydligt ledarskap från staden centralt. Där lämpligt och möjligt bör gemensamma rutiner och arbetssätt tas fram för att effektivisera stadsdelsförvaltningarnas arbete.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att godkänna tjänsteutlåtandet och lämna det som svar på remissen.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått remiss från kommunstyrelsen om Klimathandlingsplan 2030 för Stockholms Stad, för yttrande senast 2024-10-25.

Ärendet

Stockholms stads klimathandlingsplan har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023: Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp.

Klimathandlingsplanen 2030 är stadsövergripande styrdokument som syftar till att konkretisera hur de klimatrelaterade målen i Miljöprogram 2030 ska nås, det vill säga mål 1, ”En rättvis och inkluderande omställning”, och mål 2, ”Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck”. Arbetet med att revidera klimathandlingsplanen har bedrivits parallellt med att stadens miljöprogram reviderats.

Enligt föreslagen klimathandlingsplan ska stadens klimatarbete ske i fem utpekade omställningsområden:

1. Agera för en rättvis och inkluderande omställning.
2. Utveckla ett klimatpositivt energisystem.
3. Driva på för hållbara och fossilfria transporter.
4. Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.
5. Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation.

Dessa områden är identifierade utifrån stadens arbetsprocesser och syftar till att åstadkomma den kraftsamling som krävs för att klimatmålen ska kunna nås. Längst bak i handlingsplanen listas cirka 140 åtgärder, fördelade på de fem omställningsområdena, som syftar till att bidra till att nå klimatmålen till 2030. För varje åtgärd finns ansvariga nämnder och bolagsstyrelser utpekade. Eftersom stadens klimatmål är mycket ambitiösa, och omvärlden är föränderlig, kommer nya åtgärder successivt att genereras. Vidare sätter en utsläppsbudget tempot i utsläppsminskningen baserat på ett åtagande om global klimaträttvisa.

Stadens höga klimatambitioner och målen om att inkludera klimaträttvisa, delaktighet och konsumtionsperspektivet har lett till en bredare ansats i den reviderade klimathandlingsplanen än den

nuvarande planen. Det innebär bland annat att den nya handlingsplanen, till skillnad från den nuvarande, även tar ansvar för de utsläpp som uppstår i andra delar av världen till följd av konsumtion från verksamheter och invånare i Stockholm.

Vidare stipulerar klimathandlingsplanen att Stockholms stad ska vara en förebild för en rättvis och inkluderande klimatomställning. Utsläppen av växthusgaser ska minska kraftigt, samtidigt som koldioxid behöver fångas in och lagras istället för att cirkulera. Dessutom höjs ambitionsnivån ytterligare genom att öka fokus på att minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Utsläppen förknippade med konsumtion är mer än fem gånger större än utsläppen från energianvändning och transporter i Stockholm. Konsumtionen måste minska till hållbara nivåer och beteenden, materialval, konsumtionsmönster och affärsmodeller behöver utvecklas och förändras för att möjliggöra cirkulära flöden. Vidare återstår stora utmaningar i att ställa om transportsektorn, att fasa ut den fossila plasten och att fånga in och lagra koldioxid.

För att klara de högt ställda klimatmålen tydliggör klimathandlingsplanen att förändringar måste ske inom ett brett område. Teknik, infrastruktur, regelverk, beteenden och affärsmodeller behöver utvecklas, i samarbete med näringsliv, akademi, civilsamhälle och invånare. Detta kräver stora investeringar inom transportsektorn, avfallshantering, stadsutveckling, energi- samt vatten och avloppssystem. Staden behöver därför jobba aktivt med att söka externa finansieringskällor från staten och EU, särskilt i de fall där satsningarna inte kan finansieras av högre intäkter eller lägre kostnader.

Handlingsplanens övergripande ambition är att staden ska nå de högt uppsatta klimatmålen men också vara ett internationellt föredöme som inspirerar andra städer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för medborgarservice och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att godkänna tjänsteutlåtandet och lämna det som svar på remissen.

Förvaltningen anser att föreliggande förslag till Klimathandlingsplan 2030 för Stockholms stad ligger i linje med

kommunfullmäktiges uppdrag i budget 2023.

Förvaltningen ser en styrka i att klimathandlingsplanen föreslås gälla till 2030 då det innebär att den enklare kan harmoniseras med andra hållbarhetsambitioner som staden har åtagit sig och då det ger en längre genomförandetid. Programtiden är dock relativt lång och förvaltningen ser därför positivt på förslaget att kontinuerligt vidareutveckla åtgärdsportföljen för att säkerställa att den är aktuell och utgör en effektiv verktyglåda för att nå stadens mål.

I föreslagen klimathandlingsplan klargörs att den nya utsläppsbudgeten är ”en ambitionshöjning jämfört med stadens tidigare klimathandlingsplan”. Planen fastslår också att ”staden ska nå de högt uppsatta klimatmålen men också vara ett internationellt föredöme som inspirerar andra städer”. I kapitlet ”Stockholms stad höjer ambitionsnivån” tydliggörs att Stockholms Stad ska ”öka fokus på att minska de konsumtionsbaserade utsläppen” och därmed ”höja ambitionen ytterligare”. Slutligen slår planen fast att staden ska ”stärka och tydliggöra stadsdelsnämndernas roll kopplat till delaktighet och involvering i klimatomställningen”.

Överlag ser förvaltningen positivt på föreslagen klimathandlingsplan och dess höjda ambitionsnivå. Det är dock viktigt att en höjd ambitionsnivå reflekteras i avsatta resurser. För att förverkliga klimathandlingsplanens vision och dess föreslagna åtgärder ser förvaltningen att det kommer krävas kompetensutveckling och ytterligare resurser, såväl personella som ekonomiska.

Kompetensutveckling: För att säkerställa att förvaltningens medarbetare har nödvändig kompetens behöver förvaltningen investera i utbildning och kompetensutveckling. Till exempel ser förvaltningen positivt på handlingsplanens förslag att staden ska bidra till att stärka klimatkunskaperna i förskolan, men vill samtidigt lyfta att detta kräver utbildning av personal. På samma sätt behöver medarbetare inom förvaltningens verksamheter stöd och kompetensutveckling för att, i enlighet med handlingsplanen, kunna följa upp klimat- och miljörelaterade upphandlingskrav. Förvaltningen ser även att medarbetare som arbetar med inköp behöver få stöd och utbildning för att göra hållbara inköp och minska matsvinnet. Slutligen vill förvaltningen lyfta utmaningar med att kompetensutveckla personal samtidigt som verksamheten är öppen.

Personella resurser: Förvaltningen ser att implementering av den nya klimathandlingsplanens vision och föreslagna åtgärder kommer innebära att förvaltningen behöver växla upp sitt miljöarbete i

enlighet med den höjda ambitionsnivån. Förvaltningen ser att arbetet kommer innebära ökad efterfrågan på resurser med kompetens i miljöfrågor såväl i samordningen av miljöarbetet som i den utökade uppföljning och rapportering som de nya föreslagna åtgärderna kräver. Förvaltningen ser vidare att tilldelning av medel för förvaltningarnas miljöarbete bör ha en längre tidshorisont än i dagsläget, där medel tilldelas årligen, för att förvaltningen ska kunna planera sitt miljöarbete mer långsiktigt.

Ekonomiska resurser: För att genomföra konkreta åtgärder, som till exempel elektrifiering av förvaltningens fordonsflotta och arbetsmaskiner, och byte av ineffektiv belysning och vitvaror, krävs ekonomiska resurser. Även löpande åtgärder, så som ökat inköp av ekologiska och klimatsmarta livsmedel och produkter, innebär ofta ökade kostnader. Vidare innebär utökade krav i upphandlingar en risk för högre kostnader och begränsat utbud av leverantörer och produkter. I den nya klimathandlingsplanen föreslås att staden aktivt ska söka externa finansieringskällor från staten och EU. Förvaltningen ser positivt på detta men ser inte att sådana medel kan täcka ökande kostnader för löpande åtgärder så som beskrivet ovan. Därtill ser förvaltningen ett behov av kompetensutveckling och ett behov av stöttning från staden centralt för att hitta och identifiera externa medel, samt för att genomföra sådana ansökningar.

Den föreslagna klimathandlingsplanen lägger ett ökat fokus på att konsumtionsbaserade utsläpp ska halveras till år 2030 (jämfört med år 2019). Förvaltningen ser positivt på detta, men vill samtidigt lyfta att det innebär en stor utmaning för förvaltningen att förändra hushållens konsumtion, då förvaltningens rådighet i frågan är begränsad. Här krävs stöd från staden centralt för att vägleda förvaltningen i framgångsrika arbetssätt.

Vidare framgår ur klimathandlingsplanen, att hushållens konsumtion skiljer sig stort mellan olika stadsdelar, och att Skärholmens stadsdel har lägre konsumtionsbaserade utsläpp per invånare än övriga stadsdelar. Förvaltningen ser därmed att det finns skäl att låta denna skillnad speglas i målen som sätts för konsumtionsbaserad utsläppsminskning i olika stadsdelar, inte minst i syfte att främja en rättvis klimatomställning.

Bland klimathandlingsplanens åtgärder nämns att bland annat stadsdelsnämnderna ska genomföra kartläggning och redovisning av nämndens utsläpp av växthusgaser från inköp. Förvaltningen har, via miljöförvaltningen, fått information om att en central modell för denna kartläggning kommer att tas fram, vilket förvaltningen ser positivt på.

Vidare lyfts klimatsmarta inköp av till exempel mat, möbler, inventarier och IT-utrustning som en viktig del i nå stadens mål. Här ser förvaltningen att det, som tidigare nämnts, är viktigt med kompetensutveckling, men det är också avgörande att det finns ett brett utbud av klimatsmarta och ekologiska alternativ som verksamheterna kan köpa in via avtal. Centrala strategier och goda exempel kopplat till klimatsmarta inköp skulle kunna underlätta förvaltningens arbete.

Slutligen ser förvaltningen en potentiell målkonflikt i att utsläppen av växthusgaser ska minska kraftigt (mål 2.1) samtidigt som köpt energi i stadens verksamheter ska minska (åtgärd 2.17a). Detta då köpt energi i dagsläget följs upp utifrån elanvändning. Vid en elektrifiering av förvaltningens fordonsflotta och arbetsmaskiner – vilket är avgörande för att fasa ut fossila bränslen och minska utsläppen – kommer elanvändningen att öka. Detta kan felaktigt ge intrycket att förvaltningens energianvändning ökar när det i själva verket handlar om ett byte av energislag. Vidare är det svårt att ge en rättvisande bild av hur energibesparande åtgärder påverkar energianvändningen då förvaltningens totala lokalbestånd varierar i takt med att verksamheter öppnar och stänger. Förvaltningen vill således poängtera vikten av att åtgärd 2.17a gällande köpt energi, och indikatorer kopplade till denna, följs upp på ett rättvisande sätt.

Sammanfattningsvis ser förvaltningen positivt på föreslagen klimathandlingsplan. Dock ser förvaltningen att ökade resurser kommer att krävas för att höja kompetensnivån, utveckla nya arbetssätt, driva miljöarbetet framåt och erbjuda berörda verksamheter det stöd de behöver. För att omvandla vision till verklighet ser förvaltningen ett behov av stöd och tydligt ledarskap från staden centralt. Där lämpligt och möjligt bör gemensamma rutiner och arbetssätt tas fram för att effektivisera stadsdelsförvaltningarna arbete.

Jämställdhets- och barnkonsekvensanalys

Utsläpp av växthusgaser påverkar det globala klimatet, oavsett var utsläppen sker. Det innebär att de utsläpp som stockholmarna orsakar har globala konsekvenser. Följande analys tar därför avstamp i ett globalt perspektiv.

Klimatförändringar och dess effekter slår hårdast mot människor som redan lever i utsatthet och fattigdom, trots att det är denna grupp som bidrar minst till utsläppen. Allra värst drabbas kvinnor och barn. Ur ett globalt perspektiv har kvinnor och barn ofta mer begränsad tillgång till utbildning, resurser och beslutsfattande makt.

Vidare är kvinnor den dominerade arbetskraften inom jordbruket, och de är därmed mer direkt beroende av naturresurser än män, som oftare lönearbetar. När vattenresurser blir knappare är det ofta kvinnor och barn som måste gå längre sträckor för att hämta vatten, vilket ytterligare minskar tid för skola och arbete. Kvinnor och barn är också mer sårbara för spridning av sjukdomar och undernäring, och mer exponerade för våld och exploatering vid klimatrelaterade migrationer och konflikter (Kibria, 2016; International Rescue Committee, 2024; WWF, 2024; Barnfonden, 2021).

Även i Sverige syns vissa skillnader mellan män och kvinnor där män, som grupp, har en mer negativ klimatpåverkan än kvinnor. I en rapport från Göteborgs universitet konstateras att män kör mer bil och äter mer kött, medan kvinnor och unga i större utsträckning engagerar sig i klimatfrågan och gör mer medvetna val (Sand, 2022).

Att minska utsläppen och klara 1,5-gradersmålet är avgörande för att skydda barns rättigheter och minska klyftor mellan kvinnor och män. Förvaltningen ser därför positivt på den föreslagna klimathandlingsplanens ambitionshöjning och på den bredare ansatsen där staden tar ett mer rättvist ansvar för att minska utsläppen globalt. Förvaltningen ser dock att den föreslagna handlingsplanen saknar en reflektion kring män och kvinnors olika konsumtionsmönster och hur planerade åtgärder kan beaktas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Charlotta Östholm
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. KS 2023_416 Bilaga 1(1664618) (0)_TMP.pdf

Referenser

Barnfonden. (2021). *Klimathotet mot barnen*. Tillgänglig via: [Klimathotet-mot-barnen_2021_Barnfonden.pdf](#) [Hämtad 2024-08-28]

Sand, J. (2022) *Klimat, kön och konsumtion: En forskningsöversikt med genusperspektiv på hållbara livsstilar*. Nordisk information för kunskap om kön, NIKK, Nationella sekretariatet för genusforskning, Göteborgs universitet. Tillgänglig via: [Klimat, kön och konsumtion: En forskningsöversikt med genusperspektiv på hållbara livsstilar - NIKK](#) [Hämtad 2024-08-28]

International Rescue Committee. (2024). *Vilka drabbas hårdast av klimatförändringar?* Tillgänglig via: [Klimatförändringar | International Rescue Committee \(IRC\)](#) [Hämtad 2024-08-28]

Kibria, G. (2016). *Why Are Women in Developing Countries More Vulnerable to Climate Change? Climate Change Implications on Women concerning Food, Water, Energy, Health, and Disaster Security*. RMIT University

WWF, (2024). *Klimatförändringarnas konsekvenser*. Tillgänglig via: [Klimatförändringarnas konsekvenser - Världsnaturfonden WWF](#) [Hämtad 2024-08-28]

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2024-10-01
Charlotta Östholm, Avdelningschef	2024-10-01